

4 | 2021

český
časopis
historický

The Czech Historical Review

Ročník 119 / Založen 1895

znalci této hudební epochy připravená edice zachycuje devět z celkem osmnácti kompozic na duchovní, resp. moralistní texty. Převažuje latina, ale v konvolutu je podstatný, v edici poloviční, podíl písní v češtině, a to zejména s texty k památce Jana Husa a Jeronýma Pražského. K nim je do edičního svazku připojen osmihlasý *Dialogismus octo vocum de amore Christi sponsi* zpěváků císařské kapely Francisca Sale, skladba vydaná u Jiřího Nigrina v Praze roku 1598.

Cílem dvojjazyčně (česky a anglicky) vypravené edice není jen vědecké zpracování pozoruhodné památky, ale i provozování zpřístupněných skladeb. Martin Horyna proto do ediční části rekonstruoval též nedochované hlasy zpřístupňovaných skladeb. Podány byly i pokyny k jejich provedení. Skladby nebyly určeny pro masu zpěváků, nejlépe proto zní v komorním provedení. Spíše než na efektní polyfonní stereofonii dávali dávní komponisté důraz na hudební dialog, zvýrazňující textové klíčové pasáže písní.

Jiří Pešek

19. a 20. století

Rupert KLIEBER (Hrsg.)

Die Bischöfe der Donaumonarchie 1804 bis 1918. Ein amtsbiographisches Lexikon

Band I. Die röm.-kath. Kirchenprovinzen Gran, Kalocsa, Erlau im Königreich Ungarn

Berlin, Duncker and Humblot 2020, 661 s., ISBN 978-3-428-15648-1.

Tento biografický historický velkoprojekt má své počátky už v osmdesátých letech 20. století, když dlouholetý rektor Collegio

Teutonico del Campo Santo v Římě Erwin Gatz vydal *Bischöfe der deutschsprachigen Länder von 1785/1803 bis 1945* a do roku 2003 dopsal hesla do dalších pěti dílů *Die Bischöfe des heiligen Römischen Reiches* pro léta 1803 až 2001. Na přelomu tisíciletí se k tomuto projektu připojilo Istituto di Storia Sociale e Religiosa v Gorizii, jmenovitě historik náboženských dějin Karl Heinz Frankl a s ním i 270 absolventů rakouských světských seminářů. Projekt byl posléze rozšířen na celou podunajskou monarchii a obdržel zastřešující jméno „Frintaneum“ na počest dvorního faráře a posléze arcibiskupa Jakoba Frinta, který v roce 1816 ve Vídni založil se souhlasem císaře Františka I. seminář pro vyšší vzdělávání duchovních (Frintaneum neboli Augustineum neslo oficiální název „K. u. K. höheres Weltpriesterbildungsinstitut zum hl. Augustin“).

Zapojení Frintanea do projektu mělo zásadní význam, neboť badatelům zajistilo bezproblémový přístup do Vatikánského tajného archivu. Do projektu byli posléze zapojeni historici náboženských dějin z „provincií“, jmenovitě pak Liliana Frarrari (Lombardie), Valentina Cicilot z Benátska, Ivana Horbec z Chorvatska, Emilia Hrabovec ze Slovenska, Jaroslav Šebek z Česka, Oleh Turij z Ukrajiny a Péter Tusor z Maďarska. Ti zorganizovali početné národní týmy, které začaly mapovat na padesát římsko-katolických diecézí a patnáct řecko-katolických patriarchátů bývalé habsburské monarchie.

Mezi výše zmíněnými Gatzovými biografickými lexikony a nyní vydaným prvním dílem Frintanea vězí nebetyčný odborný rozdíl, který spočívá v koncepci hesel, jejich archivním a historiografickým ukotvení a v neposlední řadě v pečlivé centralizované redakci. Z biogramu, který se podobal

historické skice, se stalo vědecké dílo, které se snaží srovnat národně historiografické a autorské stylistické rozdíly důkladnou nezávislou redakcí. Jak píše vydavatelé k úvodu prvního dílu: z povšechného „biskupského lexikonu“ se stal „amtsbiographisches Handbuch“, tedy úřední příručka, kde jsou životopisy jednotlivých biskupů řazeny podle příslušnosti k diecézi a zaštiťeny obsáhlou literaturou i prameny včetně vysokoškolských odborných prací. Každé heslo má stejnou vnitřní strukturu (sociální původ, církevní kariéra, spirituální pozadí, mimocírkevní zájmy, popřípadě církevní a světská vyznamenání).

První díl tohoto biografického lexikonu věnovaný třem uherským arcidiecézím (Ostřihom/Gran, Kalocsa-Bacs, Jager/Eger/Erlau) dává nahlédnout nejen do personálního profilu těchto diecézí a v úvodu i do jejich dějin, ale především do způsobu práce redakce lexikonu, ale i do polygrafické struktury díla, které se nebrání uveřejnit barevné fotografie biskupských protagonistů a černobílé fotografie intronizačních slavností. Jak už bylo výše zmíněno, česká historiografie má v tomto ambiciózním projektu zastoupení v osobě Jaroslava Šebka.

Milan Hlavačka

Dagmar WINKLEROVÁ –
Markéta KŘÍŽOVÁ (eds.)
Alois Richard Nykl: Present-Day Mexico
Prague, National Museum 2019, 333 s.,
ISBN 978-80-7036-607-3.

Josef Ženka, největší znalec díla lingvisty světové pověsti známého zejména svými arabistickými pracemi, Aloise Richarda Nykla, našel při pořádání jeho písemností v archivu Náprstkova muzea rozsáhlý ruko-

pis, věnovaný problematice Mexika. Upozornil na něj pražské iberoamerikanisty, pro něž se tato informace okamžitě stala impulsem k rozhodnutí text prostudovat a pak vydat. Dagmar Winklerová a Markéta Křížová připravily jeho příkladnou edici, doplněnou třemi rozsáhlými studii. Autor první z nich, Josef Ženka, shrnul výsledky svého studia života a díla Aloise Richarda Nykla, autor druhé, mexický antropolog José Luis Escalona Victoria, připravil text o Nyklově pobytu v Mexiku a Markéta Křížová nakonec představila obraz Mexika v české společnosti devatenáctého a dvacátého století, jak ho nabízeli cestovatelé z českých zemí.

Nyklův popis Mexika není běžnou deskripcí cestovatele a už vůbec ne turisty. Český jazykovec a polyglot se poprvé dostal do této latinskoamerické země ještě za porfiriátu v roce 1907, kdy zde dva roky pracoval jako cizojazyčný korespondent zahraničních firem, přičemž se ovšem intenzivně věnoval svým jazykovým studiím jak v terénu, tak v místních kulturních institucích. Navštívil přitom řadu historických míst, jejichž dějiny si předem nastudoval a své zkušenosti a vědomosti potom zprostředkoval v článkách pro čechoamerické časopisy, s nimiž udržoval pravidelný kontakt jakožto s celou čechoamerickou komunitou.

Opakovaně pak navštěvoval Mexiko ve dvacátých letech, kdy kromě jiného studoval mayskou kulturu na Yucatanu, shromáždil zde také bohatou fotodokumentaci, pátral ale též po českých stopách v regionu. Pracoval navíc s přestávkami na rozsáhlém textu o Mexiku, který se posléze zachoval v několika verzích. Nykl je opakovaně nabízel různým nakladatelům, nikdy však neuspěl, a nakonec se jedná z podob rukopisu stala textem, jež vydaly v roce 2019 Winklerová a Křížová. Přestože